

ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಮೊರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾಧಿಕರ ಚರ್ಚೆಗಳು.

ಡಾ. ವಿಜಯೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಜಿ. ಎಲ್.

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧಾರ್ಯಪಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು
ಚಿಂತಾಮಣಿ-563125.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/08/vijayendra-kumar-g-l/>

ABSTRACT:

ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಷಾಂತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅರಂಭವಾದದ್ದು ಲಿಖಿತ ರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮವು ಅಷ್ಟೋಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಲಿಲ್ಲವಾದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನೋಡುವ ಪರಿಪಾಠವಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

Oral Translation ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರಾದರೂ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಈ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚರ್ಚೆಸುವಾಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮರಾಠಿಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕೃತಿ ಸಮುಚ್ಛರ್ಯಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೂದಲೇ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಭಾಗಶಃ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಒಂದೇ ಜನಪದ ಕಥೆಯು ಭಾರತದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಿದ್ದಿಲ್ಲವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಅಂಶ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. (ಗಮನಿಸಿ: ಫೋರ್ಕ್ ಟೀಲ್ಸ್ ಪ್ರಂ ಇಂಡಿಯಾ, ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, 1992) ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಮೊರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೋಲನಿಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಭಾಷಾಂತರ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕಿರುಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

KEYWORDS: ಭಾಷಾಂತರ, ಮೆಟಾಪ್ರೈಸ್, ಪ್ರಾರ್ಥನ್ಯಾಸ್, ಅನುಕರಣೆ, ಅಳವಡಿಕೆ, ಅನುವಾದ, ಅನ್‌ಟಾನ್‌ಲೆಂಟ್‌ಬಲ್, ಬ್ರ್ಯಾಕ್‌ಟಾನ್‌ಲೆಂಟ್‌ನ್, ದುಬಾಷಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರಕಾರ, ಆಕರಭಾಷೆ, ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ.

ಪೀಠಿಕೆ: ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಜಾಣ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪಂಥಗಳು/ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು ಸಹ ಅಂತಹ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ. ಈ ಕುರಿತು ಆಂಡ್ರೂ ವಿಲ್ನ್‌ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

Due to the demands of business documentation consequent to the industrial revolution that began in the mid - 18th Century, some translation specialties have become formalized, with dedicated schools and professional associations. (ನೋಡಿ: Andrew Wilson, Translators on translating: Inside the invisible art, Vancouver, CCSP Press, 2009)

ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನ

ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಲಿತದಲ್ಲಿರುವ Translation ಎಂಬ ಪದವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ Translatio ಎಂಬುದರಿಂದ. Translatio ಎಂದರೆ ‘ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು’, ‘ದಾಟಿಸು’ ಎಂದರ್ಥವಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೊದಗಿದ್ದ 18ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉಗಮವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಯ್ಯಿತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಈ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕರು ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ Metaphrase ಮತ್ತು Paraphrase ಎಂದು ಏರಡು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವೆರಡರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೆಟಾಪ್ರೇಸ್ ಎಂದರೆ Word - for - Word (ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ), ಪ್ಯಾರಾಪ್ರೇಸ್ ಎಂದರೆ A saying in other words (ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು) ಎಂದು.

ಮೆಟಾಪ್ರೇಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾರಾಪ್ರೇಸ್ ಇವೆರಡು ವಿಧಾನಗಳು ಭಾಷಾಂತರದ ಏರಡು ಅತಿರೇಕಗಳು. ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕರಾದ ಸಿಸಿರೋ ಮತ್ತು ಹೋರೇಸ್ ಮೆಟಾಪ್ರೇಸ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನುವಾದವು ಈ ವರಡೂ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು 17ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾದ ಜಾನ್ ಡ್ರೈಡನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಂಥದ್ದನ್ನು ತಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಬ್ಬ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ಡ್ರೈಡನ್ “ಮೂಲವನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮೂಲ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (ನೋಡಿ: Wikipedia, The free Encyclopedia, ಪುಟ 3-4)

‘ಅನುಕರಣೆ’ ಅಥವಾ ‘ಅಳವಡಿಕೆ’ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಡ್ರೈಡನ್ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ಪ್ರಹಸನಗಳನ್ನು ರೋಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ಕ್ರಿ.ಶ. ವರಡನೇಯ ಶತಮಾನದ ಟೆರೆನ್ಸ್ “ಭಾಷಾಂತರವನ್ನುಪ್ರದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಯ್ಯಬ ಸೇತುವೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಡ್ರೈಡನ್ “ಭಾಷಾಂತರವು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಬಿನ ನಂತರ ಕಲಾವಿದನು ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಮದಲ್ಲಿ Fidelity ಮತ್ತು Transparency ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. Fidelity ಎಂದರೆ Faithfulness (ಎಶ್ಯಾಸಾಹಂತೆ), ಮೂಲ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡದೇ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು.

Transparency ಎಂದರೆ (ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆ/ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ), ಮೂಲ ಕೃತಿಯನ್ನು ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿ ಎಂಬಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವುದು. 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರೇಂಚ್ ವಿಮರ್ಶಕನಾದ Gilles ménage “ಹೆಣ್ಣು ಸುಂದರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ, ಇಲ್ಲವೇ ವಿಶ್ವಾಸಾಹಂತಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಗಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಾಹಂತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. {Gilles ménage (1613 – 92)ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: «Elles me rappellent une femme que j'ai beaucoup aimé à Tours, et qui était belle mais infidèle.» (“They remind me of a woman whom I greatly loved in tours who was beautiful but unfaithful.”) ಉದ್ದರಣೆ: Amparo Hurtado Albir, La notion de fidélité en traduction, (ದ ಐದಿಯಾ ಆಫ್ ಫಿಡೆಲಿಟಿ ಇನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್), ಪ್ರಾರಿಸ್, Didier Érudition, 1990,

ಪಟ 231]. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ ತತ್ವಜ್ಞನಿಯಾದ ಪ್ರೈಡರಿಕ್ ಶ್ವಾಮಾರ್ ‘ಅನ್ ದಿ ಡಿಫರೆಂಟ್ ಮೆಥಡ್ ಆಫ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಷನ್’ (1813) ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

Fidelity – ಇದು ಓದುಗನು ಮೂಲ ಲೇಖನ ಕಡೆಗೆ ಪಯನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. (ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಪರಕೀಯ ಗುಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ).

Transparency – ಇದು ಮೂಲ ಲೇಖನ ಓದುಗನ ಕಡೆಗೆ ಪಯನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. (ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯು ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ). (ನೋಡಿ: Wikipedia, The free Encyclopedia, ಮಟ 9)

ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೂಜೆನ್ ನೀಡಾನಿಂದ ಚರ್ಚೆಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. Fedelity ಯನ್ನು ನೀಡಾ ‘Formal Equivalence’ ಎಂತಲೂ Transparency ಯನ್ನು ‘Dynamic Equivalence’ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೀಡಾನ ಪ್ರಕಾರ, Formal Equivalence ಎಂದರೆ Word - for - Word. ‘Dynamic Equivalence’ ಎಂದರೆ Thought for thought. ಭಾಷಾಂಶರದ ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಐ.ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಎಚ್‌ಪೌಂಡ್ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೇನೆಯುದು ಸೂಕ್ತ. ಐ.ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಿಗೂ, ಎಚ್‌ಪೌಂಡ್ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಭಾಷಾಂಶರವು ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಭಾಷಾಂಶರಕಾರನು encoder<>decoder ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉನಗೊಳಿಸದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ರಿಚರ್ಡ್ ಹೇಳಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಎಚ್‌ಪೌಂಡ್, ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತ/ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನುವಾದವೆನ್ನುವುದು ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು-ಬಿಳುಬಿನ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಿದಂತೆ ಅಲ್ಲ, ಅಕ್ಷರಗಳು ಹಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ತೆಲಿನಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಸುವ ಎಡ್ವೆನ್ ಜೆಂಟ್ಲರ್, ರಿಚರ್ಡ್‌ನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ‘ಧಿಯರಿ ಆಫ್ ಪ್ರಾಪ್ರೋ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಷನ್’ ಎಂತಲೂ ಎಚ್‌ಪೌಂಡ್‌ನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ‘ಧಿಯರಿ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಮ್ನಸ್ ಡೀಟ್ಯೂಲ್ಸ್’ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. (ಗಮನಿಸಿ: ಎಡ್ವೆನ್ ಜೆಂಟ್ಲರ್, ಕಾಂಟೆಪರರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಷನ್ ಧಿಯರೀಸ್, ಪರಿಪ್ಪತ್ತ ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಮಟ 09-24)

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವಿ-ಪದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು:

Metaphrase <> Paraphrase

Fidelity <> Transparency

Move the reader toward the author <> Move the writer toward the reader Formal equivalence <> Dynamic Equivalence

Word for word <> Thought for thought

ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸಾನ್ ಬಾಸ್ಕೆಟ್ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಥಾನ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ: ಅ) ಪದಕ್ಕೆ ಪದ ಭಾಷಾಂತರ ಮತ್ತು ಆ) ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವ ಭಾಷಾಂತರ.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದು, ಈ ಕುರಿತು ತೋಲನಿಸಿಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾಂತರವು ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯೋ? ಅಥವಾ ಅಲ್ಲವೋ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಗಳ ಭಾಷಾಂತರ

ಪಟ್ಟಿಮದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಗಳ ಭಾಷಾಂತರ, ಇತಿಹಾಸದ ಭಾಷಾಂತರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ದಾಖಿಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಪಟ್ಟಿಮದಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಗಳ ಮೊದಲ ಭಾಷಾಂತರವು ಕ್ರಿ. 3ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಷ್ಟಾಂಗಿಯಾದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಭಾಷಾಂತರಕಾರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದು. ಮುಂದೆ ಸಂತ ಜೀರೋಪ್ ಇದನ್ನು ಲಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ಮಾಟೆನ್ ಲೂಥರ್‌ನು ಯೂರೋಪಿನ ಜನಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಬೆಬಲ್‌ನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವು ಹಲವು ಸ್ಥಿತ್ಯಾಂತರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನಾಂಶಗಳನ್ನು ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ‘ದೇವಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬೈಬಿಲ್ ಯೂರೋಪಿನ ಜನಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹರಿದು ಒಂದು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಮಾಟೆನ್ ಲೂಥರ್‌ನು ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಯಾಕುಬ್

ಉಚ್ಚೆ ನ ಮೂಲಕ ಮೇಲೀಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ, ಕಿಂಗ್ ಜೇಮ್ಸ್ ನ ಮೂಲಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಬೈಬಲ್ ಬಂದಿತು. ಮುಂದೆ ವಸಾಹತುಳಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂವರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ನ ಅನುವಾದಗಳು ಬಹಳ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆದುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಗಳೂ ಸಹ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿದವು. ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೂರಕವಾಗಿ ಈ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷಾಂತರ

ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷಾಂತರ ಎನ್ನುವರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಕವಿ ಚಾಸರ್ ನಿಂದಲೇ ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಮನರುಜ್ಞೀವನ ಸಂದರ್ಭದ ಕವಿಯಾದ ಬೊಕಾಷಿಯೋನ್ ‘ನ್ಯೂಟನ್ ಟೀಲ್ಸ್’ ಮತ್ತು ‘ಟ್ರಾಯಲಸ್ ಅಂಡ್ ಕ್ರೆಸಿಡ್’ ಎಂಬ ಕಥನ ಕವನಗಳನ್ನು ಆತ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಚಾಸರ್ ತನ್ನ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. (ಗಮನಿಸಿ: ಜೆ. ಎಂ. ಕೌಹೆನ್, ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಷನ್, ಎನ್‌ಸ್ಟೇಕ್ಲೋಪೈಡಿಯ ಆಫ್ ಅಮೆರಿಕಾ, ಸಂಪುಟ 27, ಪುಟ 13).

ಹೀಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮುಂದೆ ವಸಾಹತುಳಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನೀಡುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದಿರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷಾಂತರವು ಕಲೆಯೋ? ವಿಜ್ಞಾನವೋ?

ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತನ್ನು ‘ಕಲೆ’ ಎಂದಾಗ ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ, ‘ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂದಾಗ ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿಗಷ್ಟೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತಗಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕಲೆ ಎಂತಲೂ, ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಗೊಂದಲವಿರುವುದು ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆಂಟ್ಲರ್ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ‘ದ

ಸೈನ್‌ ಆಫ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಣ್ಸ್» ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ ಚಾಮೋಸ್ಕಿ ಮತ್ತು ನೀಡಾ - ಇವರ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. (ಗಮನಿಸಿ: ಎಡ್ಡಿನ್ ಜೆಂಟ್ಲರ್, ಕಾಂಟಿಪರರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಣ್ಸ್ ಧಿಯರಿ, ಪುಟ 44-76) ನೀಡಾ ನು ಬೈಬಿಲನ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ‘ಟುವಡ್ ಎ ಸೈನ್ ಆಫ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಣ್ಸ್ ಗ್ರಂತಿ’ (1964) ಕೃತಿಯು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ, ಭಾಷಾಂತರವು ‘ಕಲೆ’ ಎನ್ನುವರ ಉದ್ದನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರಥಾನ್ ಗುರುತ್ವ ಅವರ “ಭಾಷಾಂತರ ಕಲೆ” ಕೃತಿಯು ಈ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತ ಚಚೆ ನಡೆಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರವು ಸ್ವಜನಶೀಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಲೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ. ಈ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಚೆ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

ಭಾಷಾಂತರಿಸಲು-ಆಗದ (ಅನ್-ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟಬಲ್)

ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷಾಂತರವು ವಿಶೇಷ ಸಂಖಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ರಷ್ಯನ್ ಮೂಲದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಿ ರೋಮನ್ ಜಾಕೋಬೊಸನ್ ‘ಅನ್ ಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಕ್ ಅಸಾಫ್ಟ್‌ಸೆಲ್ ಆಫ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಣ್ಸ್» ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ‘ಕಾವ್ಯವೆಂದರೇನೇ ಭಾಷಾಂತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದರ್ಥ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂರಕವಾಗಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಮೆರಿಲ್ ಎಂಬ ಅಮೆರಿಕನ್ ಕವಿ ‘ಲಾಸ್ ಇನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಣ್ಸ್’ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಒಂದು ಕವನವನ್ನೇ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ತುತಿಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವ ಕವನವುದು.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ ‘ಸ್ವೀಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಶಿವ’ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯು ನೀಡಿರುವ ಎಳ್ಳರಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು: ‘ಸ್ವೀಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಶಿವ’ ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ವಿಶ್ವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವಾಗ ಶುದ್ಧ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ನೆಲೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಳೆಯವ

ನಿಲುವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.' (ಗಮನಿಸಿ:
ಬಹುಮುಖಿ-5, ಭಾಷಾಂಶರದ ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳು, ಮತ್ತ 176).

ಮರಳ ಆಕರ ಭಾಷೆಗೆ (ಬ್ಯಾಕ್-ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್)

ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷಾಂಶರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿದು. ಮೂಲ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಇತರೆ ಭಾಷೆ / ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ಆ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಮೂಲ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದವಾದರೆ, ಈ ಬಗೆಯ ಅನುವಾದವನ್ನು ಬ್ಯಾಕ್-ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್ ಎನ್ನುವರು. ಯಾಂತ್ರಿಕ ಅನುವಾದದ ಸಂಭರ್ದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರೋಂಡ್-ಟ್ರಿಪ್-ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಕೃತಿಯೊಂದು ಕಳೆದುಹೋಗಿ, ಅನುವಾದದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಇಂತಹ ಅನುವಾದದ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಈ ಬಗೆಯ ಅನುವಾದಗಳು ನಡೆದಿರುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ “ಫೋಕ್ ಟೇಲ್ಸ್ ಪ್ರಾಂ ಇಂಡಿಯಾ” ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. (ನೋಡಿ: ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ (ಅನು), ಕಥೆ ಮತ್ತು ಹಾಡು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2003 ಮತ್ತು ಮಹಾಬಲೀಶ್ವರರಾವ್ (ಅನು), ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಾಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ದೆಹಲಿ, 2000)

ದುಬಾಷಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂಶರಕಾರ

ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ದುಬಾಷಿಯು ತನ್ನ ಮಾತ್ರಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ದೀಪ್ತಿಯ ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂವಹನೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವಂತಹವನು. ಆಕರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೂ, ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಕರ ಭಾಷೆಗೂ ಆಡುಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ದುಬಾಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅನುವಾದಕನು ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಷ್ಟೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಲದು. ಕೃತಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವ, ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಓದುಗರನ್ನು ತಲುಪುವ ಕೆಶಲ್ಯಾಡೊಂದಿಗೆ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಜ್ಞಾನವಿರಚೇಕು. ಅಂ-

ದರೆ ಅನುವಾದಕನು ಆಕರ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಅರಿತವನಾಗಿರೇತು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೂರಕವಾದ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ - ಮೊರ್ಚಾಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಎತ್ತಿನ್ನು ಜೆಂಟ್ಲ್ಲರ್, ಕಾಂಟಿಂಪರೆರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್ಸ್ ಧಿಯರಿ (2010), ವ್ಯವಾಹಕ್ಕೆ, ದೆಹಲಿ.
2. ಕರೀಗೋಡ ಬೀಜನಹಳ್ಳಿ (ಸಂ), ಭಾಷಾಂತರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳು (1999), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
3. ಕರೀಗೋಡ ಬೀಜನಹಳ್ಳಿ (ಅನು), ಕಥೆ ಮತ್ತು ಹಾಡು (2003), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
4. ಕೇರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕ್ಕೋಚಿ, ಬಯಲು-ಆಲಯ (1992), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
5. ಕ್ಲಿಫೋರ್ಡ್ ಐ. ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ಲಿಟರರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್: ಎ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಗ್ರೇಡ್ (2010), ವ್ಯವಾಹಕ್ಕೆ, ದೆಹಲಿ.
6. ತಾರಕೇಶ್ವರ ವಿ.ಬಿ., ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರ (2006), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
7. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್., ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ (2006), ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ.
8. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್., ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ (2006), ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ.
9. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ, ಭಾಷಾಂತರ ಕಲೆ (1989), ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ ಪ್ರತಿಪಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
10. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ, ಅನಾವರಣ (2007), ಕನ್ನಡ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
11. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲಡಿ (ಪ್ರ.ಸಂ), ಬಹುಮುಖ-5 (2009), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

12. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರರಾವ್ (ಅನು), ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು (2000), ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ದೇಹಲಿ.
13. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ (ಸಂ), ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಶಿ (2007), ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
14. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ. ಎನ್., ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ (2000), ಕನಾಂಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
15. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್., ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಲೇಖನಗಳು (1998), ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.
16. ರಾಮಾನುಜನ್ ಎ.ಕೆ., ಹೊಕ್ಕೆ ಟೀಲ್ಸ್ ಪ್ರೋಂ ಇಂಡಿಯಾ (1992), ಪೆಂಗ್ಲಿನ್ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ಸ್.
17. ರಾಮಾನುಜನ್ ಎ.ಕೆ., ಸ್ವೀಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಶಿವ (1973), ಪೆಂಗ್ಲಿನ್ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ಸ್.
18. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್., ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜರಿತೆ (2006), ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
19. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡ ಎಂ.ಎಲ್., ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡರ ಕೃತಿಗಳು (1974), ಸಂಹ. ಕ.ರಾಜೇಗೌಡ, ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡ ಸ್ವಾರಕ ಸಮಿತಿ, ಮೈಸೂರು.
20. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರು, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ (2000), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
21. ಹೆಲ್ನ್ ಪೊಲಾಕ್, ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಭಾಷೆ (2003), ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ.
22. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ., ಭಾಷಾಂತರ ಭಾರತ (2007), ಮೈಸೂರು.
23. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕೆ.ವಿ., ಕವಿರಾಜಮಾಗ್ರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು (2000), ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ.
24. ಸುಸಾನ್ ಬಾಸ್ತುಕ್, ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಅನು) (2008), ಸಂ: ಕೆ. ಸಿ. ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ, ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ.ಬೇಗೂರು, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳ, ಬೆಂಗಳೂರು.
25. ಸುಸಾನ್ ಬಾಸ್ತುಕ್, ಉತ್ಸಾಹೇಷನ್ ಸ್ಪಾಡೀಸ್ (1981), ಲಂಡನ್, ರೂಟ್‌ಡೆಂಪ್.

